

NORGES HØYESTERETT

Den 25. april 2008 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2008-00735-A, (sak nr. 2008/347), straffesak, anke,

Valiela S.A.

(advokat Sigurd Knudtzon – til prøve)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Torstein Hevnskjel)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Stabel:** Saken gjelder inndragning. Spørsmålet er om det i tillegg til verdien av fangsten, skal inndras deler av verdien av fartøy og redskap ved ulovlig fiske i fiskevernsonen ved Svalbard, jf. lov om Norges økonomiske sone § 9 annet punktum.
- (2) Ved Nord-Troms tingretts dom 10. april 2006 ble det spanske rederiet Valiela S.A. dømt for overtredelse av lov om Norges økonomiske sone § 8 jf. forskrift om forbud mot å fiske blåkveite i 2005 § 2 jf. § 3 til foretaksstraff i form av en bot på 600 000 kroner. Det kkdreide seg om fiske av 363 882 kilo blåkveite og mindre mengder av andre fiskeslag. Domfellelsen omfattet også overtredelse av bestemmelser om rapportering av fangst, føring av fangstdagbok, utslipp av død eller døende fangst og uriktig forklaring til og unnlatelse av å følge ordre fra Kystvakta. Fartøyets skipper ble ilagt en bot på 100 000 kroner.
- (3) Rederiet ble i tillegg dømt til inndragning av 12 millioner kroner. Inndragningen omfattet verdien av den ulovlige fangsten, anslått til ca. 6,3 millioner kroner, samt en andel av verdien av fartøy og redskaper. Det ble også ilagt saksomkostninger med 200 000 kroner. Dommen har for Valiela S.A. slik domsslutning for straffe- og inndragningskravet:

”Valiela SA dømmes for overtredelser av lov om Norges økonomiske sone § 8, jf. forskrift av 3. juni 1977 om Fiskevernsonen ved Svalbard §§ 3 og 4 jf forskrift om regulering av fiske i fiskevernsonen ved Svalbard § 7 jf § 2, jf § 3, overtredelse av lov om Norges økonomiske sone § 8 mv. jf. forskrift om forbud mot å fiske blåkveite i

fiskevernsonen ved Svalbard i 2005 § 2 jf § 3, overtredelse av lov om Norges økonomiske sone § 8 mv. jf. forskrift om maskevidde, bifangst og minstemål ved fiske i fiskevernsonen ved Svalbard § 7 og § 22, jf lov om Norges økonomiske sone § 8 tredje ledd annet punktum m.v og straffeloven § 48 a, samt overtredelser av kystvaktloven § 36, 1. ledd bokstav a og e, jf § 36 sjette ledd annet punktum m.v og straffeloven § 48 a til en straff av bot på NOK 600 000,- – sekshundretusen –, samt til i medhold av lov om Norges økonomiske sone § 9 å tåle inndragning av NOK 12 000 000,- – tolvmillioner–.”

- (4) Valiela S.A. anket til lagmannsretten over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet og over reaksjonsfastsettelsen. Bare anken over inndragningen ble henvist til ankebehandling. Hålogaland lagmannsrett anslo verdien av den ulovlige fangsten til 5,5 millioner kroner og inndro det, i tillegg til en delvis verdi av fartøy og redskap med 5 millioner kroner, i alt 10,5 millioner kroner. Dommen, som ble avsagt 24. august 2007, har slik domsslutning:

”I tingrettens dom gjøres den endring at inndragningsbeløpet settes til kr 10.500.000.”

- (5) Valiela S.A har anket til Høyesterett over den del av inndragningen som knytter seg til delvis verdi av fartøy og redskap. Inndragningen knyttet til den ulovlige fangsten er ikke angrepet. Høyesteretts kjæremålsutvalg bestemte at anken skal prøves på grunnlag av det faktum som lagmannsretten har bygd på.
- (6) Valiela S.A. har gjort gjeldende at lagmannsretten, før den ila delvis inndragning, skulle ha vurdert om vilkårene for inndragning av fartøyet og redskapen som sådan i sin helhet, var oppfylt. Inndragningen skulle dessuten vært vurdert i sammenheng med foretaksstraffen, og med inndragningen av fangstutbyttet. Avslutningsvis hevdes det at lagmannsrettens utmåling er tilfeldig og vilkårlig.
- (7) Påtalemyndigheten har gjort gjeldende at det dreier seg om et særdeles alvorlig forhold, og at lagmannsrettens dom er riktig.
- (8) *Jeg er kommet til at anken ikke kan føre frem.*
- (9) Valiela S.A er et spansk rederi som driver med trålfiske. Selskapet hadde 57 ansatte og var eier av to fartøyer, begge anskaffet i 2005. Fartøyet Monte Meixueiro, som saken gjelder, er en fabrikktråler hvor fisken produseres og pakkes om bord, og kostet ved anskaffelsen 6,7 millioner euro. I slutten av september 2005 dro skipet nordover for å fiske, først på Hattonbank, deretter i fiskevernsonen ved Svalbard. Fisket der startet 13. oktober 2005. Skipperen oppga i fangstmelding til Fiskeridirektoratet at de ved oppstart hadde 9 072 kilo blåkveite og 255 074 kilo blandet fisk med fra Hattonbank. Etter tips fra Spania om at skipet ulovlig fisket blåkveite om natta og gjemte denne i et lasterom, foretok Kystvakta, ved hjelp av helikopter, inspeksjon ombord den 18. november 2005.
- (10) Under inspeksjonen ble det avdekket stadig mer blåkveite enn hva som var rapportert, og hva som sto i fangstdagboken. Blåkveiten ble dels funnet tildekket av lag med annen fisk og reker. Funnene ble fulgt av gradvise innrømmelser fra skipperen. På grunn av mistanke om ytterligere blåkveite ombord enn det som var avdekket, ble fartøyet besluttet oppbragt. Skipperen nektet å følge ordre, og skipet ble slept til Tromsø. Endelig opptelling viste at skipet hadde 363 882 kilo rund vekt blåkveite ombord. Dette utgjorde 88 prosent av total fangst av alle fiskeslag, som var 415 156 kilo.

- (11) Det dreier seg om et usedvanlig graverende ulovlig fiske av blåkveite, som er en sårbar fiskeart. Av denne grunn er direkte fiske i fiskevernsonen forbudt hele året. Av praktiske grunner er det en begrenset adgang til lovlig bifangst, men maksimalt fastsatt til 7 prosent ved avslutning av fisket. Som påtalemyndigheten har pekt på, måtte totalfangsten ha utgjort 5 200 000 kilo for at det kvantumet blåkveite som ble funnet skulle vært innenfor dette. I tillegg ble de reelle forhold aktivt søkt skjult for myndighetene.
- (12) Forholdet var planlagt og tilrettelagt ved hjelp av feilrapporteringer og uriktig dagbokføring, uriktig posisjonsangivelse, forsøk på å skjule fangsten for inspektørene samt forsøk på å fjerne bevis ved å spyle ut nyfanget blåkveite før Kystvaktas inspeksjon. Jeg må legge til grunn at overtredelsene har vært økonomisk motivert. Den inndratte verdien av fangsten var, som jeg har vært inne på, 5,5 millioner kroner.
- (13) Det er etter mitt syn ikke tvilsomt at betingelsene for å idømme inndragning etter soneloven § 9 er oppfylt. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”Ved overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov kan inndras fartøy som er brukt ved overtredelsen, og tilbehør, fangst og redskap som er om bord, uansett hvem som er eier. I stedet for tingen kan verdien helt eller delvis inndras hos den skyldige eller hos den han har handlet på vegne av, eller hos eieren. [...] Når lovlig eller ulovlig fangst er blandet sammen, kan hele fangsten inndras.”

- (14) Etter første punktum kan fartøy, tilbehør, fangst og redskap inndras direkte. Slik inndragning vil derfor kunne ramme svært hardt, og ofte være upraktisk. Jeg kan ikke se at domstolene skal måtte vurdere om vilkårene for gjenstandsinndragning er oppfylt før man eventuelt vurderer hel eller delvis inndragning av verdien etter annet punktum.
- (15) Jeg kan heller ikke se at det faktum at det er ilagt foretaksstraff, er til hinder for at det også ilegges inndragning, jf. Rt. 1996 side 624 og Rt. 1996 side 1065. Det er nå fast praksis for at begge deler kan ilegges. Jeg tilføyer at de spesielle hensyn som gjelder ved overtredelse av fiskerilovgivningen, tilsier en forholdsvis vid adgang til bruk av begge virkemidler.
- (16) Når det gjelder inndragningens størrelse, er utgangspunktet etter praksis at den minst skal tilsvare vinningen ved det ulovlige fisket. Dette ble uttalt i Rt. 1991 side 385 på side 388, der Høyesterett tilføyde at ved forsettlig eller grovt uaktsomme forhold var det grunn til å gå høyere, noe det var adgang til ved at også verdien av båt og redskap kunne inndras.
- (17) I Rt. 2002 side 1063 uttalte Høyesterett:

”Jeg finner ikke grunn til å gå nærmere inn på tidligere rettspraksis om inndragningens nivå ved manglende føring av fangstdagbok eller feilrapportering, men nøyer meg med å konstatere at den har vært sprikende. Jeg er enig med aktor i at det ved den unnlatte dagbokføring som saken gjelder, er rimelig å fastsette inndragningsbeløpet overfor rederiet med utgangspunkt i fangstens verdi, som var i overkant av kr 360.000. Jeg legger til at hvis det var foretatt et ulovlig fiske – eksempelvis fordi fartøyet ikke hadde den nødvendige kvote eller fordi det var fisket i et ulovlig område – ville det ha vært oppnådd et ulovlig utbytte, og i tillegg ville fartøy og redskaper ha vært ulovlig benyttet. Dette tilsier at inndragningsbeløpet i slike tilfeller ofte bør settes høyere”.

- (18) Vurderingstemaet er utdypet noe i Rt 2003 side 1543 i avsnitt 19, der det heter:

”Etter mitt syn vil hele fangstens verdi også i dette tilfellet være et naturlig utgangspunkt for vurderingen av inndragningsbeløpets størrelse. Imidlertid må det, ved den konkrete fastsettelsen av inndragningsbeløpet, skje en helhetsvurdering av de konkrete omstendigheter, særlig overtredelsens art og økonomiske betydning, graden av bebreidelse og rederiets økonomiske situasjon. Dette kan tilsi avvik så vel oppad som nedad i forhold til utgangspunktet.”

- (19) I den saken, som gjaldt ulovlig fangst av sei med verdi i størrelsesorden 430 000 kroner, uttalte Høyesterett videre i avsnitt 20:

”Jeg kan ikke se at det i dette tilfellet er grunn til å fastsette et lavere inndragningsbeløp enn fangstverdien. Som tidligere nevnt, dreide det seg ikke bare om en uriktig føring av fangstdagboken, men også om et ulovlig fiske. Dette kunne tale for at inndragningsbeløpet bør settes slik at det også omfatter en del av verdien av fartøy og redskap som ble benyttet.”

- (20) Når Høyesterett i denne saken likevel kom til at inndragningen burde begrenses til fangstverdien, skyldtes dette at den totale fangstmengden var riktig angitt, at fangsten var belastet rederiets kvoter, at situasjonen for seibestanden var god, og tidsforløpet, jf. avsnitt 21.
- (21) Det fremgår av det jeg har sagt tidligere, at vår sak gjelder et langt mer alvorlig forhold enn i Rt. 2003 s. 1543. Jeg finner det klart at det må foretas inndragning ut over verdien av den ulovlige fangsten. Jeg kan heller ikke se at lagmannsretten har foretatt en urimelig eller uforholdsmessig utmåling. Såvel forholdets grovhet som dets økonomiske betydning tilsier inndragning av en del av fartøyets og redskapens verdi. Hensynet til rederiets økonomi vil etter mitt syn måtte tillegges forholdsvis beskjeden vekt. Slik bevisførselen er begrenset for Høyesterett må jeg for øvrig, som lagmannsretten, legge til grunn at rederiet har alminnelig bra økonomi.
- (22) Anken må dermed forkastes.
- (23) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

- (24) Dommer **Matningsdal:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (25) Dommar **Utgård:** Det same.
- (26) Kst. dommer **Kaasen:** Likeså.
- (27) Dommer **Lund:** Likeså.

(28) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: